

KWARTAALBLAD VOOR DE KRING PRAKTISERENDE BOOMVERZORGERS

KPB Nieuwsbrief

Themadag zaterdag 9 december 2006
Boomverplantingen en Groeiplaatsconstructies

Themadag zaterdag 10 februari 2007
Algemene ledenvergadering

Boomverzorger in Australië   **Nieuw vakblad**
Nieuwe internationale naamlijst
Nationale klimwedstrijden

JAARGANG 10   **28**   NAJAAR 2006

Aerial rescue of driehoekig lapje

Het helpen van gewonde klimmers is (zoals bij de klimwedstrijden) meestal gericht op het zo snel mogelijk naar beneden brengen van de klimmer, zodat hulpverlening op de grond kan plaatsvinden. Hoe denkt echter een ervaren trainer van ambulance-personeel hierover? Rene Purgay van Pro Rescue gaf op de druk bezochte themadag in de Wageningse Berg op een leuke wijze zijn kijk op het redden van slachtoffers.

Er is tijdens het verhaal van Rene teveel de revue gepasseerd om alles in dit artikel te vermelden, ik houd het hier beperkt tot de grote lijnen. In hele grote lijnen moet je natuurlijk proberen te voorkomen dat er ongelukken gebeuren. Mocht een onfortuinlijke collega van je dit helaas niet gelukt zijn, dan moet de keten van hulpverlening in gang gezet worden. Elke schakel in deze keten is even belangrijk.

DE KETEN VAN HULPVERLENING

1. **Let op gevaren.** Jouw eigen veiligheid staat voorop, vervolgens die van omstanders (waar ambulance-personeel deel van uitmaakt!), en last but not least de veiligheid van het slachtoffer.
2. **Kijk wat er gebeurd is.** En kijk wat het slachtoffer mankeert.
3. **Ga melden (112).** Meld in elk geval de bekende lijst (naam, plaats, wat er gebeurd is, aantal slachtoffers, wat mankeert het slachtoffer, welke hulp is nodig), maar als er op moeilijker te beschrijven plaatsen iets gebeurd is, wordt het belangrijk dit ook te vermelden. Spreek een plaats af waar de ambulance iemand kan aantreffen die kan doorverwijzen. Als er over mul zand gereden moet worden om bij het slachtoffer te komen, kan de centrale kiezen een 4WD-ambulance te laten komen of zelfs de heli.
4. **Stel het slachtoffer gerust.**
5. **Help het slachtoffer zoveel mogelijk op de plaats zelf.** Lukt dit niet, verplaats dan het slachtoffer en wel zo dat het letsel niet erger wordt.
6. **Vang ambulance-personeel op.** Maak de weg voor ze vrij, help ze met sjouwen, voorzie ze van passende bescherming voor mogelijke gevaren (zoals een helm beschikbaar stellen als er kans is op vallend hout en dergelijke).

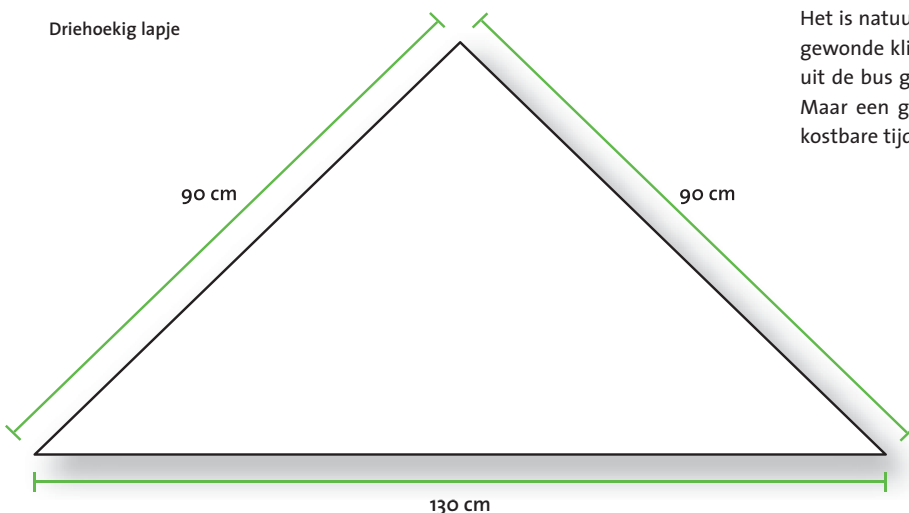
Punt 5 gaat over het helpen van het slachtoffer op de plaats van het ongeluk. Dit is in ons geval in de boom. Het advies is dan ook om eenmaal bij de gewonde klimmer aangekomen, meteen te beginnen met het helpen van het slachtoffer. Dit geldt zeker als het slachtoffer (nog) bij bewustzijn is. In de boomverzorging zullen bloedende wonden relatief vaak voorkomen en deze zijn in de boom vaak goed te stelpen. Dit is te doen door de combinatie van het omhooghouden en (ca. 4 minuten) dichtdrukken van de wond.

Om een lang verhaal kort te maken: verbind bloedende wonden met een snelverband en fixeer dit met een driehoekig lapje (zie figuur). Met plaatjes uit een beduimd boekje uit 1966 wist Rene ons te laten zien dat één of meer driehoekige lapjes een scala van mogelijkheden biedt voor het fixeren van snelverband op hoofd, schouders, arm, hand etc. en dat ze gebruikt kunnen worden voor ondersteunen (mitella), spalken enzovoort. Zijn advies voor de inrichting van de verbandtrommel is dan ook:

- 2 maten snelverband
- 2 driehoekige lapjes
- isolatiedeken
- en natuurlijk pleisters + schaar voor de kleine ongelukjes, tekentang.

Waarom doen we bij het klimmen niet ook 'onze gordel om' in de zin dat we een complete klimset klaarleggen voor noodgevallen?"

Rene heeft twee verbandtrommels (namelijk die van Jelte Buddingh' en Wolter Kok) geïnspecteerd. De standaard trommel van Jelte kwam niet door de keuring (alles was zo verpakt dat je niet weet wat er in zit en de jodium was slechts enige jaren over tijd), maar over de afwijkend gevulde trommel van Wolter was Rene zeer tevreden. Zeker omdat er zo'n driehoekig lapje in zat...

TWEE REDDINGSCENARIO'S

	Niet voorbereid ¹ (tijd in minuten)	Wel voorbereid ² (tijd in minuten)
Spullen bij elkaar	2	0
Start klim	4	1
Terug op de grond	8 ³	5:30'
Afgevoerd per ambulance	12 ⁴	12

Foto's van deze middag kun je bekijken op de website www.kpb-isa.nl

1. De ladder lag al weer op de bus, de klimspullen ook, de klimlijn was ontdaan van het stropje etc.
2. Footlocklijn hing nog in de boom, rescueset lag bij de boom.
3. Ondanks de trage start was Walter erg snel terug, omdat Ton op eigen kracht naar de stam heeft kunnen terugklimmen. Een topanker was daardoor niet nodig.
4. Toen Walter met de niet-voorbereide klim het slachtoffer naar beneden begeleidde, was de 'ambulance' juist gearriveerd. Hierdoor kon het slachtoffer meteen op de schep-brancard gelegd worden, wat een (volgens Ton) vervelende verplaatsing scheelde.

Na de pauze hebben Jelte, Walter Hak en Ton Stokwielder (slachtoffer) twee scenario's laten zien van een rescue, namelijk een niet- en een wel-voorbereide rescue. De resultaten staan in de tabel hierboven.

Jelte vergelijkt het neerleggen van een rescueset als volgt: "Ikzelf ben nog nooit met mijn auto ergens tegenaan gereden. Toch doe ik bij elke rit mijn gordel om. Waarom doen we bij het klimmen niet ook 'onze gordel om' in de zin dat we een complete klimset klaarleggen voor noodgevallen?" Goed om eens over na te denken.

Het is natuurlijk duidelijk dat bij een goed voorbereide rescue de gewonde klimmer eerder op de grond is dan als er nog van alles uit de bus gehaald moet worden. Dit kan van levensbelang zijn. Maar een gewonde klimmer helpen in de boom kan heel veel kostbare tijd schelen. Ook dit is goed om eens over na te denken.

Peter Simons
peter@simonstuinenboomzorg.nl

PS
Aansluitend op het driehoekige lapje van Rene Purgay wil ik (Peter Simons red.) vermelden dat ook Petzl driehoekige lapjes verkoopt voor rescue-doeleinden: het evacuatieharnas 'Bermude'. (<http://en.petzl.com/petzl/ProProduits?Produit=177>)

Een woudreus is gevallen

Dr. Alex Shigo onderzoekt in 1959 met behulp van een draagbare motorkettingzaag een boom. Hij zaagde meer dan 15.000 bomen op verschillende manieren door om ze inwendig te bestuderen.

dr. Alex Shigo * 8 mei 1930 † 6 oktober 2006

Je hebt het misschien al gehoord. De grondlegger van de moderne boomverzorging, Alex Shigo, is plotseling overleden. Wat heeft hij gedaan dat hij zo bijzonder is? Een stukje geschiedenis.

Rond 1980 werden in Nederland en veel andere landen bomen op een geheel andere wijze behandeld dan nu. Rotting werd met motorzagen uitgefreesd. Takken werden helemaal glad langs de stam afgezaagd en de gapende wonden die daardoor ontstonden werden dichtgesmeerd met grote hoeveelheden 'wondbalsem'. Een aantal boomverzorgers in Nederland spraken daar onderling over. Er waren voorstanders en tegenstanders van de werkwijze van toen. De discussies hierover duurden nooit lang want niemand had ook maar enig bewijs om theorieën te ondersteunen. In Amerika kwam Dr. Shigo met bewijzen die met alle oude behandelmethoden letterlijk de vloer aanveegden. Daardoor maakte hij veel vijanden. Zelfs de Nederlandse onderzoekers van toen vonden het allemaal maar nieuwlichterij en onzin. Deze houding heeft nog vele jaren geduurd. Sterker nog. Er zijn bedrijven die nog steeds de volkomen achterhaalde 'boomchirurgie' uitvoeren. Dr. Shigo kwam met CODIT, sprak over afgrendelingen en verschillende soorten houtrot. Hij stond letterlijk aan de wieg van alle veranderingen die de boomverzorging vanaf die tijd kende.

Dr. Shigo heeft veel gepubliceerd. Zijn boeken zijn een must voor de huidige boomverzorgers. Hij was de man die altijd zei:

"Je gaat toch niet naar een dokter die geen kennis heeft van anatomie? Waarom zou je dan naar een boomverzorgger gaan die geen verstand heeft van bomen?"

Veel mensen vonden en vinden dat niet leuk.

Alex Shigo zal gemist worden door de duizenden boomverzorgers die hij een nieuwe weg op hielp.

Pius Floris

pfloris@planthealthcare.com

Voor meer informatie: <http://home.ccil.org/~treeman/shigo/index.html>

Inhoud

Jaargang 10 - nummer 28 - najaar 2006

pagina 1	Aerial rescue Peter Simons
pagina 3	Een woudreus is gevallen Pius Floris
pagina 4	Boomverzorgger in Australië Els Couenberg
pagina 9	Nieuwe naamlijst Marco Hoffman
pagina 11	Bestuursmededelingen Nieuw vakblad
	Hittegolf velt Acer Sandra van Ree
pagina 13	Nationale klimwedstrijden
pagina 15	Stadsbomenvademecum Errata

Themadagen

Themadagen 2007

Ook in 2007 staan de themadagen gepland op tweede zaterdag van even maand. De eerste bijeenkomst is op 10 februari 2007 (Algemene Ledenvergadering). De volgende data kunnen in de agenda worden gezet: 14 april, 9 juni, 11 augustus, 13 oktober en tot slot 8 december. Kijk op de website (www.kpb-isa.nl) voor de laatste informatie.

Weet je een interessant onderwerp voor een themadag? Neem contact op met Willy van der Vorst, vdvorst.bomen@hetnet.nl tel. 0493 49 50 93.

Zaterdag 9 december

Boomverplantingen en groeiplaatsconstructies

De Nationale Bomenbank organiseert voor de KPB leden een themamiddag over boomverplantingen en nieuwe groeiplaatsconstructies.

Het programma ziet er als volgt uit:

- Presentatie boomverplanting door Dirk Doornenbal (Nationale Bomenbank). Het verplanten van (grote) bomen vergt vakmanschap en organisatie. Hierbij komen de volgende onderwerpen aan de orde. Wanneer gaan we bomen verplanten, wat komt er bij kijken en welke verplanttechniek hanteren we?
- Presentatie nieuwe groeiplaatsconstructies door Ron van Raam (Tree Ground Solutions). Een goede groeiplaats is essentieel voor een duurzame groei van de boom. Op dit vlak zijn de laatste jaren de ontwikkelingen in een stroomversnelling gekomen. In deze presentatie zal uitgebreid de Treebox HP en Permavoid (sandwich constructie) aan de orde komen.

Na vragen, discussie en een pauze, wordt de middag vervolgd met een rondleiding over de kwekerij van de Nationale Bomenbank.

Locatie Abbekesdoel 22a Bleskensgraaf

Een routebeschrijving kunt u downloaden via de site www.nationalebomenbank.nl

Zaal open 13.00 uur, koffie, kleine lunch
16.00 uur, afsluiting

De laatste details over de themadag kan je lezen op de website van de KPB: www.kpb-isa.nl. Voor de themamiddag geldt de gebruikelijke € 10,- regulering, inclusief lunch.

BOOMVERZORGER

Interview met John Ruyg

In maart 2006 ontving ik een e-mail van een Australische boomverzorger, die op zoek was naar Nederlandse collega's om in juli 2006 een boompje op te zetten over bomen. Hij zou dan in Nederland zijn om wat meer te weten te komen over de 'wortels' van hem en zijn vrouw, beiden Australiërs geboren uit Nederlandse emigranten. Omdat ik in april zelf met vakantie in Australië was, heb ik hem opgezocht. De dingen die hij daar en later in Nederland vertelde over de Australische boomverzorging vond ik interessant interessant genoeg om te publiceren in de Nieuwsbrief.

John, je bent boomverzorger in Australië. Zou je iets over jezelf, je achtergrond en opleiding kunnen vertellen?

Ik ben in 1968 in Ballarat in de Australische staat Victoria geboren (zie kaart). Na de middelbare school begon in 1985 mijn carrière met werken in 'alle voorkomende werkzaamheden'. In 1987 haalde ik mijn diploma vakbekwaam hovenier (Certified Horticulturist).

In 1989 begon de boomverzorging (Arboriculture) als apart vakgebied op te komen in Australië en sindsdien houd ik me daar volledig mee bezig. Na het verkrijgen van een Advanced Certificate in Arboriculture ging ik twee jaar naar Engeland, Merrist Wood, om daar in 1993 te slagen voor een diploma in Arboriculture. Weer later kreeg ik een Certificate om Horticulture en Arboriculture te mogen onderwijzen. Ik kan nu les geven aan boomverzorgers tot en met het diploma op Arboriculture-niveau. Op dit moment geef ik les aan aankomende vakbekwame hoveniers.

In 2004 begon ik mijn eigen bedrijf, Tremendous Landscapes. Ik voer nu alle mogelijke werkzaamheden uit bij bomen. Ik woon in Traralgon, een klein stadje ten oosten van Melbourne.

Zoals uit het bovenstaande blijkt, verschilt het onderwijssysteem in Australië van dat bij ons. Ik hoorde je praten over 'niveau's'. Kun je wat vertellen over het opleidingssysteem in jouw land?

Het systeem bestaat sinds 1986 en is grofweg als volgt: Meestal begin je na je middelbare school met een opleiding tot Certified Horticulturist (vakbekwaam hovenier). Dit is niveau 3. (Na twee jaar studie met goed gevolg heb je niveau 2.) Nadat je Certified Horticulturist bent geworden kun je verder gaan voor een Advanced Certificate in Arboriculture (1 dag per week). Dit brengt je op niveau 4.

Hierna kun je naar een 'college' gaan om te studeren voor een diploma in Arboriculture. Dit duurt twee jaar en brengt je op niveau 6. Dit is moeilijk voor veel Australiërs, aangezien er maar drie 'colleges in Arboriculture' in Australië zijn: In Melbourne, Sydney en Perth. Als je het hoogste niveau, een 'Bachelor in Arboriculture' (niveau 8) wil bereiken, moet je naar een universiteit in Schotland. In Australië zijn geen universiteiten die die opleiding aanbieden.

Als je geen Certified Horticulturist bent maar vijf jaar (aantoonbare) ervaring hebt in de boomverzorging kun je direct door naar de opleiding Advanced Certificate in Arboriculture.

Is dit certificeringssysteem hetzelfde door heel Australië?

Met een Advanced Certificate in Arboriculture ben je gecertificeerd voor heel Australië, maar de kennis van de bomen verschilt lokaal. Om die reden wordt de voorkeur gegeven aan een lokaal persoon, tenzij je kunt aantonen dat je middels bijscholing voldoende kennis hebt.

Wat is de mening in Australië over het ISA certificeringssysteem?

Slechts enkele mensen in Australië zijn Certified Arborist. Het ISA systeem wordt in Australië niet geaccepteerd. Het grootste probleem is het CEU systeem.

1. Veel mensen hebben het gevoel dat CEU's een handige manier zijn om iemands zakken te vullen. Het wordt belangrijker gevonden om je echte werkervaring bij te houden.
2. Je kunt op verscheidene manieren een hoeveelheid CEU's halen zonder werkelijke kennis op te doen. Bijvoorbeeld door naar een congres te gaan en niet op te letten, behalve aan het eind, als de CEU-nummers worden getoond.
3. De onderwerpen in de Arborist News zijn sterk gericht op de VS en nauwelijks bruikbaar voor Australië. Je hebt dan je CEU's, maar met voornamelijk onbruikbare kennis (bijvoorbeeld over de longhorn beetle (een boktor) die in Australië niet voorkomt). In de Arborist News staan nooit plagen die belangrijk zijn in Australië.
4. Het is moeilijk om het systeem in Australië te gebruiken. Er worden bijeenkomsten afwisselend in een andere plaats gehouden, hetgeen doorgaans een lange en dure reis betekent.

Een opfriscursus van één week per jaar op een college in Arboriculture zou nuttiger kunnen zijn, maar aangezien dat betekent dat je naar Sydney, Perth of Melbourne moet reizen, is dat ook niet praktisch.

Omdat de Arborist News zo Amerikaans is, heeft ISA Australië zijn eigen nieuwsbrief, 'Arbor Age' genaamd. Het is alleen een probleem om er genoeg kopij voor te krijgen.

IN AUSTRALIE

Kennis van de lokale bomen. Kun je wat meer vertellen over Australië in het algemeen en de bomen in het bijzonder?

Australië is een zeer groot land met slechts ca. 20 miljoen inwoners. Het is onderverdeeld in 6 staten en 2 Territories (een Territory heeft een andere wettelijke status dan een staat). Ik woon in de staat Victoria, met de hoofdstad Melbourne. Victoria heeft 4,5 miljoen inwoners, waarvan er 3,5 in Melbourne wonen.

Australië ligt op het zuidelijk halfrond. Dit betekent dat het klimaat anders is. Het noorden van Australië is tropisch en kent alleen de natte en de droge moesson (de 'wet' en de 'dry'). Victoria is de meest zuidelijke staat op het vasteland en kent zomer en winter.

We hebben 1 of 2 dagen per jaar lichte vorst in Victoria, doorgaans in het voor- of najaar. In de bergen vriest het uiteraard wel, daar valt sneeuw en wordt in juni en juli flink geskied.

Australië is nog steeds een wild land. Binnen twee uur rijden van Melbourne kom je nog oerbossen tegen met daarin voornamelijk onverharde wegen. De inheemse boomsoorten zijn totaal verschillend van die in Europa. De belangrijkste geslachten zijn *Eucalyptus* en *Acacia*, die bijna 90% van de boomsoorten vertegenwoordigen. Het genus *Eucalyptus* (ook wel 'gum tree' genoemd) bestaat uit ongeveer 500 soorten, het genus *Acacia* (oftewel 'wattles') uit ongeveer 350. Er zijn *Eucalyptus*- en *Acacia*soorten voor de meest uiteenlopende groeiplaatsen en hoewel een aantal soorten in een groot gebied voorkomt heeft elke staat ook zijn eigen populatie van inheemse soorten.

Inheemse Australische bomen laten hun blad niet vallen. Ze hebben geen herfstkleuren. Om toch een herfst- en wintergevoel (het wisselen der seizoenen) te krijgen, zijn er vele Europese boomsoorten ingevoerd. In Victoria hebben die soorten een groeiseizoen van 9 maanden of langer: *Liquidamber styraciflua* laat in warme winters zijn blad ook niet vallen.

Het is niet altijd makkelijk om ingevoerde soorten aan te planten. Australië heeft voornamelijk zure gronden. De Europese beuk, *Fagus sylvatica*, wordt wel aangeplant, maar gaat doorgaans na een aantal jaren dood. Ook berken slaan soms zeer moeizaam aan.

Kun je over wat specifieke kenmerken van Australische bomen vertellen? Je hebt Eucalyptusbomen, maar ook boomvarens en Nothofagus en de Ficus...

Boomvarens worden doorgaans onderhouden door tuinlieden. De dode bladeren worden verwijderd om de bomen minder ontvlambaar te maken bij bosbranden. Boomvarens worden soms verplant, maar om duistere redenen is verplanten alleen succesvol bij vrouwelijke boomvarens.

Nothofagus is erg zeldzaam en beschermd. De boom groeit in Victoria slechts op enkele plekken in het wild en in botanische tuinen. In Tasmanië komt er een voor van bijna 5000 jaar oud.

Ficus Er komen 5-6 verschillende soorten *Ficus* voor in Australië, waarvan er twee in de buurt van Melbourne groeien.

Ficus macrocarpa (Moreton Bay Fig) wordt gebruikt als parkboom. Je moet erg voorzichtig zijn met het snoeien van deze boom. Soms kan hij gaan bloeden, maar het sap 'eet' ook aan het blad van je kettingzaag. Het gedraagt zich min of meer als lijm (niet verwonderlijk: 'Ficus' is 'rubberboom', EC).

Bloodwood Dit geslacht hoorde vroeger bij *Eucalyptus*, maar is nu apart. De geslachtsnaam is *Corymbia*. De bomen worden bloodwood genoemd omdat ze een buitengewoon goede zone 1 bescherming hebben. Als een insect in de boom boort, reageert deze met sterke gomvorming: er stroomt een grote hoeveelheid gom naar buiten die het insect doodt. Daar deze reactie optreedt bij iedere beschadiging van de boom, maakt het snoeien van de boom je kettingzaag erg smerig.

Sheoaks Deze bomen worden nauwelijks gebruikt in de stedelijke omgeving. Ze hebben zeer agressieve wortelsystemen. Geen riool of waterleiding is veilig. Om die reden verbiedt het waterbedrijf dan ook het aanplanten van Sheoaks binnen 8 meter van een waterleiding. De enige plekken waar ze worden aangeplant is langs de kust: ze kunnen erg goed tegen zout. In het wild worden Sheoaks gewaardeerd vanwege hun zaden: die vormen het voedsel voor de mooie Regenbooglori's en Rosella's (papegaaensoorten).

Boomverzorging in Australië. Verschilt dat veel van de boomverzorging in bijvoorbeeld Engeland?

O ja. Zowel de manier waarop mensen tegen bomen aankijken als het onderhoud van de inheemse bomen verschilt.

Op welke manier verschilt het onderhoud?

In *Eucalyptus* is het door de opbouw van de takken moeilijker klimmen. Ze zijn vaak 3 tot 4 toppig met zeer grote afstanden tussen de takken.

Ook moet je als je klimt rekening houden met spinnen en slangen. Er zijn twee soorten dodelijk giftige spinnen in Victoria, de 'white tail spider' en de 'redback'. De 'white tail' leeft onder losse bast. Als je niet uitkijkt word je gebeten en als je de beet verwaarloost wordt je in ieder geval heel erg ziek. De 'redback' heeft de gewoonte om zich te verschuilen in stapels hout, maar ook onder toiletzittingen in het bos.

Erg vervelend bij het klimmen is de 'huntsman'. Het is een zeer grote spin. Hij klimt over je kleren, wat je niet voelt door je beschermende kleding. Dan raakt hij verward in de haren in je nek en bijt. De beet is niet giftig, maar voelt aan als een wespensteek.

Voor slangen moet je in Australië een veiligheidsplan maken: wat doe ik als een slang me bijt.

Van mijn werk vindt 95% plaats in het stedelijk gebied, 5% in de natuur. Mijn werk in de natuur bestaat voornamelijk uit boomveiligheidscontroles op kampeerterreinen in Nationale parken.

Op welke manier kijken de mensen anders tegen bomen aan? Heeft dat te maken met gevaar?

Allereerst geven de mensen minder om bomen omdat er nog steeds heel veel bomen buiten de steden voorkomen. In de steden zelf worden bomen daarom meer gewaardeerd: er zijn er minder om mee te beginnen, bovendien worden de steden steeds compacter door bouwverdichting.

Maar boomveiligheid speelt een heel grote rol. Van de 4,5 miljoen mensen in Victoria, gaan er elk jaar 100 dood door bomen. Dood door bomen is in Victoria de tweede doodsoorzaak, na het verkeer (met 500 doden per jaar). Er sterven meer mensen door bomen dan door kanker of hartaanvallen.

8 tot 10 verschillende soorten *Eucalyptus* hebben de gewoonte om plotseling een tak te laten vallen. De meest beruchte is de 'River red gum', *Eucalyptus camaldulensis*, die verantwoordelijk is voor meer dan 50% van de sterfgevallen. Het hout is compact en dus erg zwaar. Dunne takken kunnen dodelijk zijn. Een vriend van mij is op die manier overleden. Hij kwam met zijn gezin thuis na een vakantie en gaf zijn kind uit de auto aan zijn vrouw. Terwijl zij naar binnen gingen en hij nog buiten stond met zijn schoonvader liet de boom een tak vallen. Hij was dood, zijn schoonvader had een zware hersenbeschadiging. Allemaal binnen enkele minuten. Iedereen kent wel iemand die gedood is of zwaar gewond is geraakt door een boom.

'Mountain ash' (*Eucalyptus regnans*) is de één na gevaarlijkste soort. Boswandelingen door bossen met deze soort zijn erg populair (en erg mooi, EC). De boom is erg hoog, gemiddeld 50-80 meter, dus een tak die valt komt met grote snelheid naar beneden.

Uitgegroeid waterlot op afgezaagde takken zorgt ook voor gevaarlijke situaties. Vanwege de klimaatsverschillen stopt de boom meer energie in de groei van de scheut dan in een goede hechting van de scheut aan de tak. Na een jaar of vijf wordt de scheut te zwaar voor de tak en breekt af. Bij de River red gum (*Eucalyptus camaldulensis*) is het hout dan compact genoeg om de dood of zware verwondingen te veroorzaken.

Om die reden wordt kandelaberen, wat nogal eens bij iepen werd gedaan, bijna niet meer uitgevoerd. Heden ten dage is de politiek om als de boom een slechte conditie heeft, deze te laten voor wat het is en het volgende jaar terug te komen: laat de boom maar aangeven of hij doodgaat of blijft leven.

Boomveiligheidscontroles vormen dan ook een belangrijk deel van het boomverzorgingswerk. Met name nu onze maatschappij verandert van de Europese stijl met sociaal vangnet naar een meer Amerikaanse stijl. De invloed van de verzekeringsmaatschappijen groeit en particuliere eigenaren van bomen voelen zich niet zeker genoeg om een boom met een afwijking te laten staan, omdat ze bang zijn dat de verzekeringsmaatschappij niet uitkeert als er iets gebeurt. Daardoor worden er meer bomen omgekapt dan feitelijk zou moeten. Mijn eigen ervaring is echter dat, als een boom veilig was verklaard en hij toch omviel, een recente boomveiligheids-

Bladerdak van boomvarens

Bos van mountain ash (*Eucalyptus regnans*)

Exoot met herfstkleuren in arboretum (hier niet te zien)

controle (met foto) volgens ISA standaard waarin de boom veilig werd verklaard, geaccepteerd werd door de verzekeringmaatschappij.

Verzekeringmaatschappijen hebben strenge regels voor overheden. Overheden moeten allereerst een boomveiligheidsinspectiesysteem hebben (hoe vaak er wordt geïnspecteerd en met welk systeem), samen met een database waarin de gegevens worden opgeslagen. Daarnaast moeten de inspecties worden uitgevoerd door een gekwalificeerde boomverzorger. Als ze hieraan voldoen, betalen ze minder premie.

Ik ben niet gelukkig met het ISA systeem van boomveiligheidscontrole. Ik vind het te strikt. Met dit systeem worden veel meer bomen omgekapt dan feitelijk nodig is. Ik heb grote verwachtingen van een nieuw boomveiligheidscontrolesysteem dat recent is ontwikkeld door de Universiteit van Reading in Engeland.

Worden bomen in Australië wel beschermd, gezien al deze gevaren?

Het verschilt een beetje per staat en het maakt uit of een boom inheems is of niet, maar er is bescherming voor bomen.

In Victoria is een inheemse boom beschermd als hij meer dan 10 jaar oud is, of hij in een bos staat of niet. Je hebt een vergunning nodig om hem om te kappen of zelfs te snoeien. Om stukken inheems bos om te kappen voor houtproductie heb je zelfs een speciale houtkapvergunning nodig. Om een gewone kap- of snoeivergunning in Victoria aan te kunnen vragen, heb je een rapport nodig waarin de conditie en de veiligheid van de boom staan en waarin staat of de reden om de boom te kappen geldig is.

Ingevoerde bomen zijn alleen beschermd als ze op een lijst van beschermde bomen staan, wat alleen gebeurt als ze erg oud of erg bijzonder zijn. Een speciaal geval zijn de 'Avenues of honor', lanen of velden beplant met bomen ter herinnering aan soldaten die in de oorlog gevallen zijn. Vrijwel elk stadje van enige omvang heeft er wel een.

De meest bijzondere bomen staan in het 'National Tree Register'. Als een boom hierin staat is deze beschermd, of die nu inheems is of niet. In Victoria staat bijvoorbeeld de Ada tree, een gigantische mountain ash van ongeveer 250 jaar oud, in dat register. Ook een zeer fraaie 'lemon scented gum', (*Eucalyptus citriodora*) die in de Carlton Gardens in Melbourne staat, staat op de lijst.

Hoe staat het met ziekten en plagen in Australië?

We hebben uitbraken van de Elm leaf kever. Een vervelend insect is de Longicorn kever, die in Eucalyptusbomen boort. De larven, die in de boom groeien, sluiten of het floem af en doden zo de boom, of ze maken zo veel gangen in de boom dat deze afbreekt. Deze kever kan Eucalyptusbomen binnendringen als ze verzwakt zijn.

We hebben geen iepziekte in Australië, waarschijnlijk omdat we zulke strenge quarantaine maatregelen hebben. Vijftien jaar geleden was er een uitbraak van iepziekte in Nieuw Zeeland, maar dat is nu onder controle. Ook de kastanjemiermot en de kastanjabloedingsziekte komen bij ons niet voor.

Zijn er nog speciale behandelingen voor straatbomen, zoals bomengrondmengsels?

Er zijn geen speciale bomengrondmengsels. We hebben onze problemen en op dit moment ben ik zelf bezig met het ontwikkelen van een mengsel.

Ik geloof zelf niet zo in commerciële mycorrhizaproducten, maar zelfs als ik dat wel zou doen zou ik ze toch niet kunnen toepassen. Onze quarantaineregels verbieden de import van mycorrhiza-producten. Buiten dat twijfel ik er aan of deze mengsels de juiste samenstelling zouden hebben voor onze bomenpopulatie. Plus het feit dat de boom betaalt voor het hebben van mycorrhiza: ze gebruiken 70% van de hoeveelheid vocht die wordt opgenomen. Daar we een ernstig tekort aan water hebben, omdat het al verschillende jaren achtereen te weinig regent (het is nu al verboden zelf je auto te wassen of de tuin te sproeien), lijkt me het gebruik van mycorrhiza onder deze omstandigheden mogelijk meer schadelijk dan goed.

Zijn er nog andere zaken die je ons wil vertellen?

De bomen in onze parken hebben flink te lijden van ontwerpers. Bij veel gemeenten in Australië wordt het 'grijze landschap' door een andere architect ontworpen dan het 'groene landschap'. Er zijn vaak botsende belangen en het 'grijze landschap' krijgt meer prioriteit. Bomen worden altijd gebruikt als sluitpost.

Els Couenberg

couenberg@natura-ingenium.nl

Sheoaks langs zoutwatermeer

Bomennamen vastgelegd in

Nieuwe internationale naamlijst

Al vele jaren vormen de Naamlijst van houtige gewassen en die voor vaste planten van het Praktijkonderzoek Plant & Omgeving (PPO) een belangrijke standaard voor de correcte naamgeving van boomkwekerijgewassen. Dit is steeds belangrijker voor het handelsverkeer. Onder auspiciën van de European Nursery Association (ENA) verschenen de nieuwe edities van deze lijsten. Deze nieuwe lijsten hebben een sterk internationaal karakter. Voor iedereen die met bomen werkt vormt de nieuwe Naamlijst Houtige gewassen een onmisbaar naslagwerk.

Foto: PPO Bomen

De ENA beveelt het gebruik van deze lijsten sterk aan, omdat het de internationale communicatie en handel zal bevorderen. De nieuwe naamlijsten geven een goed overzicht van het Europese boomkwekerijassortiment inclusief dat van Zuid- en Oost-Europa.

UNIFORMITEIT IN NAAMGEVING

De totstandkoming en publicatie van de naamlijst van houtige gewassen staat onder auspiciën van de European Nursery Association. Het samenstellen van de lijst is aangestuurd en gedragen door ENA's speciale European Plant Names Working Group. Deze groep bestaat uit taxonomen en boomkwekers uit verschillende Europese landen. De Naamlijst van vaste planten is bovendien door de ISU (Internationale Stauden Union) en de PPA (Perennial Plant Association in de Verenigde Staten) erkend als de officiële standaard.

Het belangrijkste doel van de lijsten is om internationale uniformiteit te krijgen in de naamgeving van deze gewassen. Het gebruik van één naam in de vorm van de wetenschappelijke voorkeursnaam is daarvoor de basis. Als iedereen deze voorkeursnaam hanteert dan zorgt dit voor een betere communicatie. Dit kan ook goed in combinatie met handelsnamen, die ook vermeld staan.

RUIM 20.000 NIEUWE NAMEN

Beide lijsten zijn fors uitgebreid. Dit heeft alles te maken met de internationalisering. Zo zijn er nu ook bijvoorbeeld veel Zuid-Europese (subtropisch) en Oost-Europese boomkwekerijgewassen opgenomen. Via de Europese werkgroep plantennamen zijn er vanuit heel Europa plantenlijsten verzameld, waarvan na taxonomische controle de voorkeursnaam en eventuele synoniemen en handelsnamen in de naamlijst is opgenomen. In totaal zijn er ruim 13.000 nieuwe wetenschappelijke voorkeursnamen van houtige gewassen toegevoegd, waaronder bijna 1000 bomen. Daarnaast zijn er bijna 3000 extra synoniemen en handelsaanduidingen van houtige gewassen toegevoegd. In totaal bevat de Naamlijst van Houtige gewassen nu bijna 45.000 namen van gewassen die in Europa en grotendeels ook in de VS worden verhandeld.

NAAMSWIJZIGINGEN SOMS NODIG

Het is de uitdaging om deze naamlijsten een plaats te geven binnen het spanningsveld tussen wetenschap en praktijk. Enerzijds is het essentieel om internationale wetenschappelijke afspraken te volgen, anderzijds moet er in de praktijk goed mee te werken zijn. De afspraak met de ENA is om elke vijf jaar weer een nieuwe editie van de naamlijst uit te geven. Hierin worden de namen van het nieuwe handelssortiment opgenomen en worden in ieder geval de hoogst noodzakelijke correcties aangebracht. Elke tien jaar worden tevens de namen aangepast aan nieuwe en breed geaccepteerde taxonomische opvattingen. Dit laatste heeft in de editie van 1995 plaats gevonden en is daarom wederom gebeurd in deze 2005 editie. In totaal zijn er in deze editie ruim 800 namen gewijzigd. De meeste zijn kleine wijzigingen als gevolgd van spellingsfouten of verwisseling van handelsnaam en cultivarnaam. Er is echter ook een aantal wijzigingen als gevolg van nieuwe taxonomische inzichten.

ENKELE BELANGRIJKE NAAMSWIJZIGINGEN BIJ BOMEN

Oude naam

Acer rubrum 'Red Sunset'
Betula cordifolia
Fraxinus ornus 'Meczek'
Fraxinus ornus 'Obelisk'

Morus australis & *M. bombycis*
Pinus leucodermis & cv's
Platanus acerifolia
Populus candicans
Populus interamericana (x) & cv's
Prunus serrulata 'Kiku-shidare'
Prunus serrulata 'Shimidsu'
Prunus serrulata 'Shirofugen'
Prunus subhirtella 'Pendula'
Prunus subhirtella 'Pendula Rubra'
Rhamnus frangula
Robinia margaretta 'Casque Rouge'

Robinia pseudoacacia 'Myrzegi'
Thuja orientalis

Nieuwe naam

Acer rubrum 'Franksred' (RED SUNSET)
Betula papyrifera var. *cordifolia*
Fraxinus ornus 'Mecsek'
Fraxinus ornus 'Paus Johannes-Paulus II' (OBELISK)

Morus alba
Pinus heldreichii
Platanus hispanica
Populus jackii
Populus generosa
Prunus 'Kiku-shidare-zakura'
Prunus serrulata 'Shogetsu'
Prunus serrulata 'Fugenzo'
Prunus pendula
Prunus pendula 'Pendula Rubra'
Frangula alnus
Robinia margaretta 'Pink Cascade' (CASQUE ROUGE)
Robinia pseudoacacia 'Nyírségi'
Platycladus orientalis

KWEKERS- EN MERKENRECHTELIJKE BESCHERMING

Steeds meer cultivars worden kwekersrechtelijk beschermd en steeds meer handelsnamen worden merkenrechtelijk beschermd. In tegenstelling tot vorige edities wordt nu wel informatie gegeven over kwekersrechtelijke en merkenrechtelijke bescherming in Europa. Dit is een uitdrukkelijke wens van de ENA en van veel gebruikers. De moeilijkheid bij het geven van deze informatie is, dat ze snel gedateerd raakt en dat het checken van vooral merkenrechtelijke bescherming in praktijk lastig is. Daarbij komt dat de bescherming niet overal geldt, maar alleen in bepaalde landen of regio's. Bovendien bestaat het grote gevaar voor juridische claims door eigenaren van het kwekersrecht en merkenrecht.

De aanduidingen van kwekersrechtelijke en merkenrechtelijke bescherming zoals vermeld in deze lijst, zijn gegeven op grond van actieve aanmelding en informatieverstrekking door de eigenaren zelf. Ze dient te allen tijde gecontroleerd te worden bij de officiële kwekersrecht- en merkenrechtbureaus!

Op de internetsite (www.internationalplantnames.com) staan verwijzingen naar de websites van de officiële registratieautoriteiten. Voor deze lijst is gekozen voor in praktijk veel gebruikte symbolen: PBR voor kwekersrecht en © voor merkenrecht. Weergave van deze symbolen is overigens niet verplicht.

HANDELSNAMEN PROMINENTER WEERGEGEVEN

Handelsnamen (inclusief merknamen) maken geen onderdeel uit van de wetenschappelijke naam van planten, maar kunnen om

commerciële redenen toegekend worden aan gewassen. Eén cultivar kan soms meerdere handelsaanduidingen hebben en één handelsaanduiding kan gegeven worden aan meerdere cultivars. Bij het gebruik van merknamen en handelsaanduidingen moet dus altijd ook de naam worden toegevoegd van de cultivar waarom het gaat. Op verzoek van de ENA en vele gebruikers worden handelsnamen in de nieuwe editie prominenter weergegeven. Niet alleen staan de handelsnamen in een groter lettertype, maar ook eventuele cultivargroepen staan nu behalve achter de cultivarnaam ook achter de handelsnaam vermeld.

VOORBEELD

Voor de cultivar *Acer freemanii* 'Jeffersred' wordt in praktijk ook de handelsnaam AUTUMN BLAZE gebruikt. In de alfabetische lijst staat de voorkeursnaam en tevens wetenschappelijke weergave vermeld: *Acer freemanii* 'Jeffersred' (AUTUMN BLAZE) en daarnaast de weergave zoals die eventueel voor commerciële doeleinden gebruikt kan worden: *Acer freemanii* AUTUMN BLAZE (= 'Jeffersred')

ANDERE VERBETERINGEN/AANVULLINGEN

Naast bovenstaande verbeteringen en aanvullingen is er nog een aantal kleinere aanpassingen doorgevoerd:

- Ongeldige namen staan aangeduid met een * (asterisk) achter de naam, bijvoorbeeld: *Taxus baccata* 'Columna Suecica' *
- Zaadherkomsten staan aangegeven met (SO); dit staat voor Seed Origin, bijvoorbeeld; *Acer campestre* Uppsala (SO)
- Indien cultivars behoren tot een ondersoort (subsp.), variëteit (var.) of forma (f.), staat dit in de rechterkolom vermeld.
- Veel voorkomende types van cultivars staan ook vermeld (bij fruitrassen; bijvoorbeeld *Malus domestica* 'Golden Delicious'-Reinders)
- Verbeterde toegankelijkheid: onder andere door online zoekmogelijkheid op www.internationalplantnames.com

Voor de juiste naamgeving zijn vele nieuwe standaardwerken geraadpleegd; achter in het boekje staat een uitgebreide up-to-date literatuurlijst. Bovendien zijn ook de nieuwe richtlijnen van de in 2004 uitgekomen 'International Code of Nomenclature for Cultivated Plants' gevolgd.

Het onderzoek en de uitgave van de nieuwe lijsten is mede gefinancierd door het Productschap Tuinbouw (PT)

Ir. M.H.A. (Marco) Hoffman

wetenschappelijk onderzoeker, PPO Bomen in Boskoop
marco.hoffman@wur.nl

..... advertentie .....

www.safetygreen.nl

SG

SAFETY GREEN BV

Info@safetygreen.nl
Bolder 1d
6582 BZ Heumen (Malden)
tel: 024 - 39 77 583

**klim-
materialen**

**afvang-
materialen**

**verankerings-
materialen**

**keuring
-klimmaterialen
-valbeveiliging**

**zaagschoeisel
zaagkleding**

VERKRIJGBAARHEID

De naamlijsten zijn in diverse Europese landen te koop. De naamlijst van houtige gewassen kost € 26,- en de naamlijst van vaste planten kost € 20,-. In Nederland zijn de lijsten onder andere direct verkrijgbaar aan de balie van PPO in Boskoop en bij Fa. Esveld in Boskoop. Daarnaast zijn de lijsten te bestellen via de post.

Zie: www.internationalplantnames.com of
www.ppo.wur.nl. Er worden extra verpakkings- en verzendkosten in rekening gebracht.

Bestuursmededeling

Zoals aangekondigd heeft Hanneke Morel het bestuur verlaten. Ze heeft besloten om zich samen met haar gezin te vestigen in Noorwegen. Hanneke heeft de afgelopen anderhalf jaar veel werk verzet om alle in- en uitgaven van de KPB overzichtelijk bijeen te zetten. Haar opvolger komt dan ook in een gespreid bedje. Het bestuur wil Hanneke langs deze weg bedanken voor haar inzet voor de KPB en wensen haar veel geluk in Noorwegen.

Hanneke is inmiddels al lid van de Noorse KPB, het Norsk trepleieforum, zodat ze af en toe Noorse ontwikkelingen binnen de boomverzorging aan ons toe kan sturen voor publicatie.

Na onze oproep in de laatste Nieuwsbrief heeft zich een waardig opvolger aangemeld; Gerben Houweling. Het bestuur heeft Gerben voordragen als kandidaat voor het penningmeesterschap. Tijdens de ingelaste Algemene Ledenvergadering van 14 oktober in Mill is Gerben unaniem verkozen tot nieuwe penningmeester.

GERBEN HOUELING (1980)

Penningmeester

Al van jongs af aan wist ik dat ik iets in de groene wereld zou gaan doen. De groene vingers heb ik van mijn moeder die van oorsprong hovenier is. Zij kreeg ze op haar beurt van haar vader, hij was hoofd plantsoendienst van een gemeente.

In 1999 ben ik gestart met de opleiding Tuin- en Landschapsinrichting aan Hogeschool Larenstein. In 2004 ben ik afgestudeerd, maar voordat het zover was ben ik organiserend en deelnemend actief geweest bij

studentenvereniging Arboricultura. Onder andere ben ik een jaar penningmeester geweest, vervolgens jarenlang voorzitter van de kascommissie.

Tijdens de studie kwam ik erachter dat ik bomen veel interessanter vind dan het overige groen. Mensen kunnen veel moois bedenken en maken, maar blijven toch klein wanneer ze onder een boom van 30 meter staan. Door middel van keuzevakken, hoofdvak en stage (bij Copijn) heb ik me in de boomverzorging verdiept. Vlak voor mijn daadwerkelijke afstuderen ben ik aangenomen bij de toenmalige Arcadis Bomendienst, tegenwoordig BTL, als boomtechnisch adviseur en richt me op onderzoek en advies en met name de inspectie en inventarisatie.

In mijn vrije tijd houd ik mij bezig met mijn websites over bomen (boomverzorging.startpagina.nl en bomen.startkabel.nl), mountain-biken en lange afstandswandelen.

Hanneke Morel is de afgelopen 1,5 jaar penningmeester geweest, bij deze wil ik haar van harte bedanken en veel succes wensen in Noorwegen. Ik hoop dat ik met mijn ervaring als penningmeester een volwaardige opvolger van Hanneke kan zijn en het financiële reilen en zeilen bij de KPB in goede banen kan leiden. Daarnaast vind ik de KPB de ideale organisatie om met vakgenoten in contact te komen en nieuwe ontwikkelingen met elkaar te delen.

Gerben Houweling
gerben.houweling@btl.nl

Nieuw Vakblad

Boom...

Achter de schermen wordt hard gewerkt aan de omvorming van onze KPB Nieuwsbrief tot een volwaardig vakblad voor de boomverzorgingssector. Met ingang van 2007 willen we het nieuwe vakblad lanceren.

Maar voordat het zover is worstelen we nog met de naam voor het vakblad. Verschillende namen zijn genoemd, zoals het Boomblad, de Boomwijzer en Bomennieuws. Maar deze bestaan al en vallen dus af. Namen als Brandhout, Stamgast, Waterlot en Plakoksel zijn wel grappig, maar dekken de lading niet. Engelse namen met Tree of Arbor hebben een internationale uitstraling, maar het gaat om een herkenbaar vakblad voor Nederland. Al dit soort namen vallen dus wat ons betreft af.

Boomvak, Boomlogie, Boomwerk en Boomspegel gelden als meer serieuze kanshebbers. Ongetwijfeld zijn er nog talloze variaties en namen te bedenken.

Wij willen jullie vragen om je creatieve geest te gebruiken om het vakblad een passende naam te geven. Je kan je voorkeur uitspreken voor een van de bovenstaande suggesties, maar mogelijk schiet je een naam te binnen die de hele boomverzorgingsvakwereld bestrijkt en ook lekker in de mond ligt. Via de website van de KPB, www.kpb-isa.nl, kun je je favoriete naam doorgeven.

Een deskundige jury, bestaande uit onze nieuwe eindredacteur Frank van Driel van TekstSupport, onze vormgever Atja Apituley van A•kwadraat en redactiemedewerker Fred Geers van Nordview maken een keuze uit de inzendingen. Je maakt dan kans om het schitterende boek Monumentale Bomen in Europa van Jeroen Pater te ontvangen.

Hittegolf velt Acer

De eerste hittegolf van 2006 heeft ook onder bomen een slachtoffer gemaakt. Op 5 juli rond 19.00 uur is in Arboretum Trompenburg te Rotterdam de kroon van een circa honderd jaar oude *Acer saccharinum* van de stam afgebroken. Ongeveer 15 jaar geleden vertoonde deze Acer de eerste verschijnselen van aftakeling. Een aantasting van de tonderzwam maakte het hem er niet makkelijker op. Omdat de Acer op een ongevaarlijke plaats stond is besloten hem te laten staan, zodat het aftakelingsproces gevolgd kon worden. De hitte en de rot werden de Acer uiteindelijk teveel. De kroon is van de stam gebroken en in zijn geheel in de naastgelegen vijver gestort. Het breukvlak ligt ter hoogte van het grootste vruchtlichaam van de tonderzwam. Aan de hand van de jaarringen van de zwam kun je aflezen dat deze om en nabij de twaalf jaar oud is. De stam van de Acer met waterlot blijft voorlopig nog even staan. Voor het afgebroken deel waar de grootste tonderzwam op zit wordt een mooi plekje gezocht. Foto's zijn te vinden op: <http://picasaweb.google.com/geenkaas/trompenburg>

Sandra van der Ree

Winnaars van de Nationale Boomklimwedstrijden, gehouden in Venray. Van links naar rechts: Robin en Wouter van Dungen (2e plaats, 242 punten), Walter Hak (1e, 245 punten), Alexander van der Dussen (3e, 213 punten), Christoff Hoffman (Duitsland, 4e, 175 punten)

Nationale klimwedstrijden

De KPB wil de organisatoren, deelnemers en vrijwilligers van de 10e editie van de Nationale klimwedstrijden bedanken voor hun enorme inzet. Daarnaast willen we onderstaande sponsors enorm bedanken voor hun bijdrage waardoor dit allemaal mogelijk is gemaakt.

ANDREAS STIHL • BSI BOMENSERVICE • BTL • COBRA KROONVERANKERING • DRAYER • ERIC MERCX • GERKEN HOOGWERKERS • GEFA KROONVERANKERING • HWS HOOGWERKERVERHUUR • IPC GROENE RUIMTE • KRUISWIJK GROEP • NEDERLANDSE VERENIGING VAN BOOMVERZORGINGSBEDRIJVEN • NATIONALE BOMENBANK • PIUS FLORIS • POEL / ITS • SAFETYGREEN • VERSADO PERSONEELSZAKEN • WOODNAIL

Juryleden inspecteren de boom voor de Master Climb. Van links naar rechts: Norman Scheffelaar, Bobby (Duitsland), Erik Rabitsch, Gaby Kleuvert (hoofdjurylid), Erik Mercx en Willy Detiger.

Stadsbomenvademecum 4

Boomsoorten en gebruikswaarde

Voor alle professionals in het groenbeheer is kennis van de juiste boomsoorten en gebruikswaarde in een stedelijke omgeving onontbeerlijk. Deze kennis is tevens onmisbaar voor European Treeworkers en European Treetechnicians.

In mei 2006 is de vierde druk verschenen van Stadsbomen Vademecum 4: Boomsoorten en gebruikswaarde. IPC Groene Ruimte heeft in samenwerking met dendrologen ir. T.J.M. Janson (†) en ir. J.J.C. Janssen de nieuwste inzichten en ervaringen opgenomen in dit deel van het Vademecum. Voor de ontwikkeling van het Vademecum is gebruik gemaakt van de ervaringen en kennis van IPC Groene Ruimte en de begeleidingscommissie, die bestond uit de Bomenstichting, Vereniging STADSWERK Nederland, Provincie Noord-Brabant, Alterra en DLV Groen & Ruimte BV.

INHOUD VAN HET BOEK

Om te kunnen zorgen dat bomen op de juiste plaats worden geplant en daar hun hele leven kunnen blijven staan, is het van belang te weten welke eisen de verschillende soorten stellen. Daarnaast is kennis van de groeiwijze en van de seizoensaspecten zoals uitlopen, bloei, vruchtbaarheid en herfstkleuren van belang. De juiste boom kan op de juiste plaats volledig uitgroeien en vereist minimale verzorging.

Stadsbomen Vademecum 4 geeft van bijna alle in Nederland in bebouwd gebied bruikbare boomsoorten en cultivars uitgebreide informatie over de verschijningsvorm en de toepasbaarheid. Per soort of cultivar wordt, ondersteund door vele foto's en tekeningen, een beschrijving gegeven van de grootte, de vorm, de dichtheid van de kroon, de bodemeisen en de gevoeligheid voor wind, zeewind, strooizout en ziekten en aantastingen. De duidelijke gebruikswaardentabel van de beschreven soorten is een goed hulpmiddel bij een verantwoorde boomkeuze voor een beplantingsplan.

STADSBOMEN VADEMECUM

Het Stadsbomen Vademecum is een serie boeken op het gebied van bomen. De serie behandelt de complete thematiek rondom de stadsboom en bestaat uit de volgende delen:

- 1 Beleid en planvorming
- 2A Groeiplaatsaspecten (verschijnt medio 2006)
- 2B Aanplant, plantplaats en plantmateriaal (verschijnt in 2007)
- 3A Boomcontrole en onderzoek
- 3B Boomverzorging en groeiplaatsverbetering
- 3C Ziekten en aantastingen (verschijnt najaar 2006)
- 4 Boomsoorten en gebruikswaarde

GEGEVENS

Stadsbomen Vademecum 4:
Boomsoorten en gebruikswaarde
auteurs ir. T.J.M. Janson †, ir. J.J.C. Janssen
uitgave IPC Groene Ruimte
formaat 423 pagina's, full colour
prijs € 45,- (inclusief BTW en verzendkosten)
ISBN 90-74481-25-6

Het boek is te bestellen
via internet: of schriftelijk bij:
www.ipcgroen.nl IPC Groene Ruimte
Postbus 393, 6800 AJ Arnhem
tel 026 3550100
fax 026 4455629

HISTORIE

Het boek is oorspronkelijk verschenen onder de titel Stadsbomen van Acer tot Zelkova en werd geschreven door de dendroloog ir. T.J.M. Janson. In 1994 werd het boek onderdeel van het Stadsbomen Vademecum. Theo Janson is tot aan zijn overlijden in 2004 steeds betrokken gebleven bij het boek. Tijdens zijn ziekte heeft hij zijn collega-dendroloog ir. J.J.C. Janssen gevraagd zijn taak over te nemen.

colofon

De KPB Nieuwsbrief is een uitgave van de Kring Praktiserende Boomverzorgers (KPB). De KPB Nieuwsbrief verschijnt periodiek en wordt vier maal per jaar aan de leden toegezonden.

Lidmaatschap van de KPB kost voor een standaard-lid € 40,-, voor een plus-lid € 132,- en voor een studenten-lid € 50,-. U kunt zich als KPB-lid aanmelden bij: Els Couenberg, J.F. Berghoefplantsoen 11, 1064 DE Amsterdam, fax 020 411 87 59, kpb.isa@dutch.nl, www.kpb-isa.nl

bestuur KPB

- 1 **Jelte Buddingh'** voorzitter, Utrecht
- 1 **Gerben Houweling** penningmeester, Bostel
- 1 **Els Couenberg** secretaris, Amsterdam
- 1 **Alexander van der Dussen** assistent penningmeester, Haarlem
- 1 **Willy van der Vorst** coördinatie themadagen, Someren
- 1 **Frank Braat** PR functionaris, Harderwijk
- 1 **Hans Kaljee** coördinatie en redactie Nieuwsbrief, Avenhorn

commissie Nationale Boomklimwedstrijden

Wolter Kok, Niels Raaymakers en Lars Rodrigues tel. 036 538 41 12, kpb.isa@dutch.nl
boomklimkampioenschappen@planet.nl

redactie

Redactie en advertentie-exploitatie KPB
Hans Kaljee Kathoek 9, 1633 GB Avenhorn, tel. 0229 544 681, hans.kaljee@planet.nl

Eindredactie **Kees van Dijk** Utrecht
Grafische vormgeving **A•Kwadraat** Utrecht
Druk **Anraad** Nieuwegein
Foto cover **Els Couenberg**

aan dit nummer werkten mee

Peter Simons Simons Tuin- en Boomzorg VOF, Mierlo
Pius Floris Plant Health Care, Vught
Els Couenberg Natura Ingenium, Amsterdam
Marco Hoffman Plant en Praktijkonderzoek Bomen, Lisse
Gerben Houweling BLT Bomendienst, Apeldoorn

ERRATA KPB NIEUWSBRIEF 27

In het artikel van Peter Sterken 'Prognose van de breukvastheid van holle bomen' in Nieuwsbrief 27 zijn enkele formules of onderdelen van formules niet correct weergegeven. Hieronder de juiste formules.

Windlastinschatting in de kroon

$$F = 0,5 C_w \rho A u^{(z)^2}$$

ρ = de luchtdichtheid die in het V-model berekend wordt op basis van de temperatuur en hoogte boven zeeniveau, in kg/m³

Kritische windsnelheid

$$v_{crit} = \sqrt{\left(\frac{\pi d^3}{32}\right) \frac{\sigma_{comp}}{\rho} / \frac{\rho}{2} / C_w / A}$$

π = het getal Pi (3,1416)

σ_{comp} = in kN/cm²

ρ = in kg/m³ in plaats van kg/m²

Dynamische belasting

$$v_{crit,oscillatio} = \frac{nd}{St}$$

$v_{crit,oscillatio}$ = de windsnelheid waarbij resonantie optreedt tussen wervelwinds en de stam van de palm, in m/s
n = de buigfrequentie van de stam, in Hertz.

Peter Sterken, petersterken@hotmail.com Meer informatie: www.sterken.be